

Els drets culturals com a fonament de la participació en la vida cultural

Published by [Interacció](#) [1] on 10/11/2014 - 15:34 | Last modification: 04/08/2026 - 07:55

Aquest document és especialment interessant perquè apareix en un moment en què els **drets culturals deixen de ser un debat exclusivament acadèmic o jurídic i comencen a convertir-se en un referent explícit de les polítiques culturals**. Publicat per Culture & Démocratie, no pretén elaborar una teoria nova dels drets culturals, sinó aclarir-ne el significat jurídic i polític, amb un objectiu molt concret: facilitar que el dret de participar en la vida cultural pugui orientar efectivament l'acció pública.



L'obra parteix d'una constatació. Les transformacions de la globalització, la mercantilització de la cultura, la digitalització i la proliferació de nous actors han modificat profundament tant les pràctiques culturals com les polítiques públiques. En aquest context, els objectius tradicionals de les polítiques culturals, especialment la democratització cultural i la construcció d'identitats compartides, mostren signes d'esgotament. Els drets culturals apareixen així com un nou marc des del qual repensar el paper de les institucions públiques.

Romainville observa, tanmateix, que aquest creixent protagonisme dels drets culturals conviu amb una gran ambigüïtat conceptual. Les referències als drets culturals s'han multiplicat en discursos polítics, normatives i programes públics, mentre que el seu contingut continua essent imprecís. L'autora considera que aquesta manca de definició dificulta tant el debat democràtic com la seva aplicació pràctica. Bona part del llibre es dedica, precisament, a delimitar jurídicament què són aquests drets, quines fonts els reconeixen i quines obligacions generen.

Una de les aportacions més útils és la distinció entre **els drets culturals en sentit ampli i el dret de participar en la vida cultural**. Els primers constitueixen una categoria dispersa que inclou diferents drets reconeguts en diversos instruments internacionals. El segon, en canvi, és presentat com el nucli operatiu susceptible de traduir-se en polítiques públiques concretes. Aquesta decisió metodològica és deliberadament pragmàtica. En lloc d'intentar desplegar tota la complexitat dels drets culturals, l'autora proposa començar pel dret que ofereix més possibilitats d'incidència institucional.

?La participació en la vida cultural no designa només l'accés a la cultura, sinó la possibilitat de contribuir a construir-la.



El document mostra que aquest dret no consisteix únicament a poder assistir a activitats culturals. Participar en la vida cultural implica poder accedir als recursos culturals, contribuir a la seva producció, desenvolupar la pròpia identitat cultural i participar en la definició de les expressions culturals col·lectives. La participació esdevé així una relació activa entre persones, comunitats i institucions, molt més àmplia que el simple consum cultural.

Aquesta interpretació també modifica la responsabilitat dels poders públics. L'Estat no és només un proveïdor d'oferta cultural ni un protector del patrimoni. Té obligacions positives per garantir les condicions que facin possible l'exercici efectiu del dret. Això inclou eliminar barreres, assegurar la no-discriminació, promoure la diversitat cultural, facilitar l'accés als recursos i crear les condicions perquè totes les persones puguin intervenir en la vida cultural. Els drets culturals deixen així de funcionar exclusivament com un límit al poder públic i passen a constituir un criteri per orientar la seva actuació.

El llibre dedica també una atenció considerable al problema de l'efectivitat. Romainville insisteix que el principal repte ja no és tant el reconeixement formal dels drets com la seva implementació. Per aquest motiu defensa la necessitat de disposar d'instruments d'observació, indicadors i criteris d'avaluació que permetin valorar fins a quin punt les polítiques culturals garanteixen realment aquest dret. Aquesta dimensió resulta especialment rellevant per a les administracions locals, responsables d'una part molt significativa de les polítiques de proximitat.

Des d'una perspectiva actual, una part del llenguatge jurídic i algunes discussions presents en el document reflecteixen clarament el moment en què fou escrit. En els anys posteriors, especialment després de l'Observació general núm. 21 del Comitè DESC, dels treballs de la Relatora Especial de Nacions Unides i de l'expansió del paradigma dels drets culturals en l'àmbit local, moltes d'aquestes qüestions han evolucionat. Tot i això, el valor principal del text continua essent la seva capacitat d'explicar amb rigor per què els drets culturals no poden reduir-se a una declaració de principis, sinó que exigeixen redefinir els objectius, els instruments i els criteris d'avaluació de les polítiques culturals.

Per als governs locals, aquesta és probablement la principal aportació del document. Si la cultura és un dret humà, les polítiques culturals no poden limitar-se a programar activitats o gestionar equipaments. Han de crear les condicions perquè les persones puguin participar plenament en la vida cultural, convertint aquest dret en un criteri permanent d'acció pública i no en una simple declaració normativa. (n. de l'e., 2026)

Referència

Romainville, C. (2013). *Neuf essentiels pour comprendre les « droits culturels » et le droit de participer à la vie culturelle*. Culture & Démocratie.

[Text complet \(pdf\)](#) [2]

Categories: Llibre

Categories: Recursos i publicacions

Tags: participació cultural

Tags: accés a la cultura

Tags: polítiques culturals

Tags: pensament cultural

Tags: rets culturals

- [3]

Source URL: <https://interaccio.diba.cat/en/blogs/2014/drets-culturals-participacio%20>

Links:

[1] <https://interaccio.diba.cat/en/members/interaccio>



[2] https://interaccio.diba.cat/sites/interaccio.diba.cat/files/9essentiels_droits_culturels_consultation-3.pdf

[3] <https://interaccio.diba.cat/node/5460>